

Česká republika

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 4. září 2013 v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Lněničky a soudců JUDr. Alexandry Novákové a JUDr. Bohuslava Horkého odvolání obžalované , roz. , nar. krajského státního zástupce v Českých Budějovicích a poškozených a proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. května 2013 č.j. 16 T 12/2013-739 a rozhodl t a k t o :

I.

Podle § 258 odst. 1 písm. d), f) odst. 2 trestního řádu se z podnětu odvolání státního zástupce a poškozených a napadený rozsudek částečně zrušuje a to ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody, kterým byly poškozené a odkázány se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

II.

Podle § 259 odst. 3 trestního řádu se znovu rozhoduje tak, že podle § 140 odst. 1 trestního zákoníku se obžalované ukládá trest odnětí svobody v trvání deseti (10) let.

Podle § 56 odst. 3 trestního zákoníku se pro výkon trestu zařazuje do věznice s ostrahou.

Podle § 228 odst. 1 trestního řádu je obžalovaná povinna nahradit poškozené , nar. , bytem škodu ve výši 240.000,- Kč a , nar. , bytem tamtéž škodu ve výši 240.000,- Kč, oběma zastoupeným Drahomírou Šohájkovou, pracovnící Magistrátu města České Budějovice.

III.

Podle § 256 trestního řádu se odvolání obžalované zamítá.

O d ů v o d n ě n í

Shora uvedeným rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích byla obžalovaná uznána vinnou zločinem vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku a

odsouzena za použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání osmi let. Pro výkon trestu byla podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařazena do věznice s ostrahou. Dále jí byl uložen trest propadnutí věci a to kuchyňského nože zn. Tescoma Sonic. Podle § 228 odst. 1 tr. řádu byla obžalovaná zavázána nahradit škodu Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR, Krajské pobočce pro Jihočeský kraj ve výši 1.699,- a ve výši 175.000,- Kč. Poškozené a byly se svými nároky na náhradu škody odkázány na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle **skutkových zjištění** se obžalovaná zločinu dopustila tím, že *dne 1. listopadu 2012 v době od 09.00 hodin do 09.45 hodin v přízemí panelového domu, nejdříve vyvolala hádku se svým manželem nar. a když tento chtěl byt opustit, tak ho bodla kuchyňským nožem o délce ostří 188 mm do pravé strany hrudníku v nadklíčkové krajině, v úmyslu ho usmrtit, a způsobila mu bodnořeznou ránu nad pravou klíční kostí, bodnořezné poranění pravé podklíčkové žíly a bodnořeznou ranku horního laloku pravé plíce, s následkem smrti.*

Proti tomuto rozsudku podali včas **odvolání** jak obžalovaná, tak státní zástupce a opatrovník nezletilých poškozených a.

Odvolání obžalované směřuje proti všem výrokům napadeného rozsudku a odůvodnil je její obhájce JUDr. František Šimák. Namítá sice nesprávná skutková zjištění, nicméně pro příklady takto nesprávných skutkových zjištění používá citace z odůvodnění napadeného rozsudku, kdy soud, podle jeho názoru, vyložil doznání obžalované k předchozím konfliktům v její neprospěch a nesprávně vyložil i výpověď svědkyně. Další částí skutkového děje má za uměle vykonstruované. Takovým je závěr soudu o tom, že hádku vyvolala obžalovaná a že poškozený chtěl byt opustit. Za nekompetentní označil závěr znalce soudního lékaře, který vyloučil, že by se na nůž mohl poškozený „napíchnout“ vlastní vahou. Nejasnost skutkových zjištění dále dovozuje nejasností odůvodnění rozsudku a pochybnostmi intervenujícího státního zástupce. Napadený rozsudek trpí také hmotněprávními vadami, protože obžalovaná nemohla být srozuměna s tím, že bodnutím do oblasti nad pravou klíční kostí může poškozeného usmrtit. Pro úmysl usmrtit poškozeného pak rozhodně nesvědčí úporná snaha zachránit poškozenému život. Nesprávná je i právní kvalifikace. Podle odvolatele je mnohem přílehavější nutná obrana a jako další kvalifikace zločinem zabití podle § 141 odst. 1 tr. zákoníku. V rámci veřejného zasedání pak předložil úmrtní list matky obžalované a lékařskou zprávu o zdravotním stavu bratra obžalované. Smrtí matky obžalované nastala situace, kdy se o bratra obžalované nemá kdo postarat a ohrožena je i péče o dcery obžalované v případě jejího potrestání nepodmíněným trestem odnětí svobody.

Ze shora uvedených důvodů pak překvapivě navrhuje odvolacímu soudu zrušení napadeného rozsudku a zproštění obžaloby z důvodů nutné obrany.

Odvolání státního zástupce směřuje pouze proti výroku o trestu. Soud prvního stupně nadhodnotil výchovné působení obžalované na její dcery a dopad trestu na její rodinu. Přitom však podhodnotil skutečnost, že to byla právě obžalovaná, kdo zbavil dcery jejich otce, na jehož příjmy byly odkázány. Aplikace ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku proto nepřichází v úvahu.

Navrhuje zrušení výroku o trestu, uložení trestu při dolní hranici trestní sazby s výkonem ve věznici s ostrahou a trest propadnutí předmětného kuchyňského nože.

Opatrovník nezletilých a , Drahomíra Šohájková, pracovnice Magistrátu města České Budějovice, pokládá za nesprávné odkázání nezletilých poškozených na řízení ve věcech občanskoprávních, když odůvodnění, že by mohlo dojít ke snížení faktické úrovně každodenního zabezpečení nezletilých, nemůže akceptovat. Obžalované byl uložen dlouhodobý trest odnětí svobody a tak jako tak bude reálně dlouhodobě vyřazena z přímého zabezpečení výchovy a výživy nezletilých. Navrhuje, aby odvolací soud výrok o náhradě škody vůči nezletilým poškozeným zrušil a přiznal náhradu škody v plném rozsahu tak, jak byla uplatněna.

Vrchní soud v Praze přezkoumal napadený rozsudek a přezkoumal i postup řízení, které jeho vynesení předcházelo. Shledal, že odvolání státního zástupce a poškozených jsou důvodná, zatímco odvolání obžalované důvodné není.

Předně, odvolací soud nesouhlasí s názorem obžalované, že by skutkový stav nebyl dostatečně prokázán. Ze závěrů znalců soudních lékařů je naprosto jasné, jaká zranění poškozený utrpěl a co bylo příčinou jeho smrti. Z doznání obžalované a z faktu, že v bytě nebyl nikdo další přítomen pak jednoznačně plyne to, že mu tato poranění způsobila právě obžalovaná.

Z toho, že na jejím těle nebyly shledány žádné stopy násilí, na rozdíl od poškozeného, pak plyne, že k žádnému fyzickému napadení obžalované poškozeným nedošlo. Namítané „naběhnutí“ poškozeného na nůž držený obžalovanou znalci jednoznačně vyloučili a tento způsob vzniku smrtelného poranění se i s ohledem na četnost této námítky a rozhodovací praxi soudů jeví naprosto vyloučeným. Obžalovaná by totiž musela nůž držet mimořádně pevně fixovaný (buď oběma rukama nebo opřený o nějakou zábranu jeho pohybu) po celou dobu, kdy by se na něj poškozený „napichoval“ a poškozený by se musel v předklonu na tento nůž napíchnout. Musel by přitom překonat značný odpor čepele nože při pronikání jak kůží, tak svalstvem a konečně i vnitřními orgány. Pokud vyloučíme rituální sebevraždu (harakiri), pak je vznik smrtelného poranění tímto způsobem vyloučen. Nad rámec této úvahy pak odvolací soud dodává, že pokud se k této problematice vyjadřovali znalci z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, pak rozhodně nešlo o nekompetentní znalce.

Pokud jde o **právní kvalifikaci**, pak ani zde neshledal odvolací soud žádné pochybení. Obžalovaná poškozeného úmyslně usmrtila a takové jednání se kvalifikuje jako zločin vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Obžalovaná věděla, jaký nůž má k dispozici, úmyslně bodla obžalovaného do hrudníku, kde, jak je obecně známo, jsou umístěny životně důležité orgány, které také zasáhla. Tvrzení, že nevěděla, že bodnutím nad klíční kost může způsobit smrt, je naprosto účelové. Podle závěru znalce psychologa není intelligence obžalované na tak nízké úrovni, aby tak zásadní věc, tj. že v hrudníku jsou uloženy orgány důležité pro život, nevěděla. Smrt nastala v příčinné souvislosti s tímto jejím jednáním.

Rozhodně se nejedná o případ nutné obrany, protože poškozený na obžalovanou aktuálně nijak neútočil a žádný jeho útok ani nehrozil. To jednoznačně vyplývá z výpovědi samotné obžalované. Nejedná se ani o zločin zabití, protože kromě silného rozrušení (afektu) nejednala obžalovaná ani ve strachu, ani v úleku, zmatku či jiném omluvitelném hnutí mysli. Žádnou z aktivit poškozeného před útokem obžalované pak dále nelze označit jako zavrženíhodné jednání, které by vyprovokovalo útok obžalované. Právní kvalifikace je tedy naprosto správná a odvolací soud se s ní plně ztotožňuje.

Pochybení shledal odvolací soud ve výroku o **trestu**. Soud prvního stupně odůvodnil uložení trestu pod spodní hranicí zákonné trestní sazby tím, že obžalovaná jednala v nezaviněné zmenšené přičetnosti, což odůvodňuje zvláštní postup při potrestání podle § 40 trestního zákoníku, dále pak tím, že dlouhodobý trest bude mít dopad na nezletilé děti, které jsou po smrti otce plně odkázány na výchovu a výživu matky, tedy obžalované. Tato argumentace je sice poněkud kuriózní, k odůvodnění postupu podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku však zcela nedostatečná. Prakticky každý zločin vraždy je spáchán v afektu. V tomto směru je však třeba rozlišit, zda silné rozrušení vzniklo působením vnějších vlivů či zda se jedná pouze o duševní stav vyvolaný výhradně působením samotného pachatele. Obžalovaná se do stavu silného rozrušení dostala vlastní žárlivostí a zbytečnými atakami vůči poškozenému. Sama připustila, že hádku vyvolala a z poškrábání poškozeného v obličeji lze soudit, že nešlo jen o verbální ataky. S ohledem na věk obžalované pak lze celkem bez jakýchkoliv pochybností uzavřít, že svou povahu znala, věděla o svých sklonech k nepřiměřeným reakcím a měla se vzniku situací, kdy k afektivním reakcím dochází, vyhnout. Samotný afekt, který znalci ohodnotili jako zmenšenou přičetnost, tedy není takovou okolností, která by mohla odůvodnit uložení trestu pod spodní hranicí trestní sazby.

Takovou okolností není ani to, že se obžalovaná stala jedinou osobou, která je odpovědná za výchovu a výživu nezletilých dcer. To, že těmto dětem zabila otce rozhodně nemůže být vykládáno v její prospěch, jak se domnívá soud prvního stupně, spíše naopak. Nabízí se příměr o vrahovi rodičů, který se hájí tím, že je sirotek. Okolností, která by mohla odůvodnit uložení trestu pod spodní hranicí trestní sazby není ani to, že po smrti matky obžalované se nemá kdo postarat o její děti a jejího bratra. Sociální dopad činu obžalované na ní a její rodinu je nepochybně velmi nepříznivý. Je však důsledkem pouze jejího protiprávního jednání, je jeho následkem, který mohla předvídat, a za který je odpovědná pouze a jedině obžalovaná sama.

Protože pro uložení trestu pod spodní hranicí trestní sazby podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku nebyly shledány žádné důvody, odvolací soud výrok o trestu napadeného rozsudku zrušil. S přihlédnutím ke všem okolnostem případu a k osobě obžalované pak uložil trest odnětí svobody na samé spodní hranici trestní sazby, která činí 10 až 18 let. Tím, samozřejmě, přihlédl ke všem polehčujícím okolnostem. Pro výkon trestu zařadil obžalovanou, stejně jako soud prvního stupně, do věznice s ostrahou, protože má zato, že k její nápravě a účinnému potrestání postačí výkon trestu v mírnějším převýchovném režimu. Narozdíl od soudu prvního stupně neuložil trest propadnutí nože. Jedná se o běžnou kuchyňskou pomůcku, trest propadnutí věci obžalovanou nijak výrazně nepostihne a navíc je sporné, zda byla vlastníkem této věci.

Pochybení shledal odvolací soud dále ve výroku, kterým byli poškození a odkázány na občanskoprávní řízení. O jejich nároku není pochyb ani co do právního titulu ani co do jeho výše. A tyto pochyby nemá ani soud prvního stupně. Odkaz na nutnost zabezpečit jejich výchovu a výživu obžalovanou rozhodně není na místě. Jednak bude obžalovaná nepochybně delší dobu ve výkonu trestu odnětí svobody, jednak je zajištění výživy dětí komplikováno rozhodnutím o oddlužení, které výrazně omezuje finanční možnosti obžalované. To, že obžalovaná usmrtila faktického živitele nezletilých poškozených opět nelze použít jak argument v její prospěch. Odvolací soud proto výrok o odkázání těchto poškozených na občanskoprávní řízení zrušil a rozhodl sám tak, že náhradu škody v plném rozsahu přiznal.

Odvolání obžalované neshledal odvolací soud důvodným a proto je podle § 256 trestního řádu zamítl.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku není další řádný opravný prostředek přípustný.

Lze však proti němu podat dovolání do dvou měsíců od doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně. Odsouzený může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Důvody dovolání jsou uvedeny v § 265b, jeho obsah v § 265f trestního řádu.

V Praze dne 4. září 2013

JUDr. Jiří L n ě n i ě k a
předseda senátu v.r.

Za správnost vyhotovení:
Klára Baxová